

Dina rättigheter online

Barnkonventionen gäller även på nätet – alla barn har rätt till trygghet, delaktighet och att uttrycka sina åsikter.

Visste du att det som är olagligt offline också är olagligt online? Och att du har rätt till skydd och säkerhet på nätet? Läs mer om dina rättigheter online i den här broschyren. Du har rätt till ett säkert internet som skyddar dig från att se otäcka eller skadliga saker. Du har rätt att få kunskap hur du ska använda internet på ett säkert och roligt sätt. Och du ska också kunna dela med dig av dina idéer om hur du vill att internet ska fungera.

DSA – för en säkrare onlinemiljö

Sedan 2024 finns EU-förordningen DSA som ser till att sociala medier, spel och spelangränsande plattformar skyddar dina grundläggande rättigheter. DSA står för "Digital Services Act" och är en lag som gäller i alla EU-länder.

Syftet är att stoppa olaglig och skadlig verksamhet på nätet och minska spridningen av desinformation – alltså falsk eller vilseledande information. Samtidigt stärker lagen skyddet för våra digitala rättigheter, som rätten till säkerhet, integritet och fri information.

DSA innehåller tydliga regler för hur plattformar som TikTok, Instagram, Youtube och andra tjänster får fungera. De måste ta ansvar för det innehåll som sprids, göra det enklare att anmäla olämpligt innehåll och öka öppenheten om hur innehåll sorteras och visas för användare. Du som användare ska även enkelt kunna förstå användarvillkor och inte få olämpliga annonser.

Vill du veta mer om vad som är olagligt eller läsa mer om DSA, besök [mediemyndigheten.se](https://www.mediemyndigheten.se)

Vad sparas om dig?

När du öppnar ett konto på sociala medier, AI-verktyg eller spel brukar företag be dig fylla i personuppgifter. Personuppgifter är all slags information som kan knytas till dig som person, till exempel namn, ålder och adress. All information som du fyller i sparas av företagen. Företagen måste kunna berätta för dig hur dina uppgifter sparas och se till att de inte används till något annat än det du har godkänt.

Ett företag som har sparat information om dig måste lämna ut all information de har om du ber om det. Även AI-verktyg kan ibland tränas på din data genom att samla in text, ljudinspelningar eller bilder och analysera det du skriver för att förbättra sina svar.

Hur tar jag bort all sparad information om mig?

Om du vill stänga ner ett konto är det viktigt att göra det ordentligt – om du inte vill att företaget ska spara information om dig. Om du bara raderar appen eller avslutar ditt konto kommer företaget att behålla information om dig som de redan har sparat. Ibland går det att klicka i ett alternativ när du avslutar ett konto, som ser till att all information raderas. Om det inte finns som alternativ behöver du informera företaget om att all information om dig ska raderas. Det kan du till exempel göra genom att mejla dem.

Var noga med vad du godkänner och vilka rutor du klickar i.

Vad godkänner du?

Ibland så säljer eller skickar företag dina uppgifter vidare till andra företag, som sen kan använda informationen i deras reklam eller statistik. Men de får inte sprida information om dig till andra om du inte har godkänt det! Du ska kunna välja vilken information som får sparas, till exempel genom att klicka i en ruta.

När du accepterar kakor/cookies godkänner du att information om hur du använder företagets tjänst sparas. Detta brukar dyka upp när du till exempel besöker en webbplats för första gången. Vill du inte att företaget ska spara information om dig? Klicka i att du bara godkänner nödvändiga kakor/cookies!

Hur vet tjänsten vad jag vill se?

Visar appar som TikTok, YouTube och Instagram fler inlägg av samma sort som du redan har tittat på? Detta kallas för algoritmer. Algoritmer är designade för att visa innehåll som fångar din uppmärksamhet och som sedan håller dig kvar.

Algoritmer gör också att du får se det som den tror att du vill se. Gör ett experiment och testa att "byta algoritm" genom att aktivt engagera dig i innehåll du vill se mer av, sluta klicka på sådant du vill undvika eller börja om med ett nytt konto.

Måste jag godkänna platstjänster?

Platstjänster låter appar och webbplatser se var du är – med ditt godkännande. Det används till exempel i kartor, väderappar och kameran för att ge platsbaserade funktioner. Platstjänster kan också hjälpa räddningstjänst i nödsituationer.

Lyssnar telefonen på mig?

Mobiltelefoner har mikrofoner, men de lyssnar inte hela tiden. Ljud spelas bara in när du själv aktiverar röststyrda funktioner eller appar – och det kräver ditt godkännande.

Vad händer om jag låtsas vara äldre?

Om det finns en åldersgräns i ett spel, en app eller på en webbplats är det bra att fundera på varför den finns, ibland är det för att skydda mot innehåll som kan vara olämpligt eller olagligt, ibland kan det vara för att skydda din integritet. Det finns lagar som styr hur företag får spara information om dig. Det är inte olagligt att ange fel ålder när du skaffar ett konto i sociala medier, men prata gärna med en vuxen innan du börjar använda en ny app eller spelar ett nytt spel som har åldersgräns. Tänk på att ditt konto kan raderas om företaget upptäcker att åldersgränsen inte följts.

Du väljer själv vilka appar som får använda din plats – eller om du vill stänga av funktionen helt.

Dina rättigheter och vuxnas skyldigheter

Enligt barnkonventionen har du rätt att säga vad du tycker, rätt att få information och att sprida information vidare till andra. I barnkonventionen står det också att vuxna är skyldiga att skydda barn mot våld och information som kan vara skadlig. Det går ofta att göra en anmälan i själva appen.

Om du har sett något som du tycker är obehagligt kan du alltid prata med en vuxen. Barnkonventionen innehåller alla rättigheter du har som barn under 18 år och är lag i Sverige.

Vad händer om jag sprider en bild på någon som inte vill det?

Innan du delar bilder eller filmer på andra personer, är det viktigt att be om tillåtelse.

På samma sätt måste även vuxna fråga om ditt samtycke för att dela bilder på dig.

Om någon inte vill vara med på en bild du delat, ska du ta bort den direkt. Att sprida bilder utan samtycke kan strida mot dataskyddsförordningen (GDPR).

Att dela bilder från brott eller kränkande situationer kan vara olagligt – det kan till och med göra dig medansvarig för en brottslig handling. Det är bättre att rapportera sådant innehåll än att sprida det vidare.

Det går ofta att göra en anmälan i själva appen. En guide till hur du gör det finns till exempel på dittecpat.se.

Om du sett något jobbigt på nätet är det viktigt att prata med en vuxen som du litar på.

Vem ska jag prata med?

Det är viktigt att du känner till vad du kan göra om något händer dig på nätet. En trygg vuxen som du litar på är ofta en bra start, exempelvis en vårdnadshavare eller lärare.

Du kan också vända dig till bris.se för att få stöd, råd eller en vuxen att prata med. Bris har öppet varje dag, även på natten. Du behöver inte säga vem du är och det kostar ingenting.

Du kan alltid kontakta bris.se eller dittecpat.se som kan stötta och hjälpa dig vidare om det behövs.